

Plan wynikowy

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział 1. Bratnie dusze					
Marian Kowalski, <i>Rozrabiaki z osiedla</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o zdarzeniach wymienia postacie występujące w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> nadaje tytuł fragmentowi powieści podaje definicję bohatera literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje najistotniejsze zdarzenie prezentuje główną bohaterkę opisuje reakcje bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia wybór najważniejszego zdarzenia opisuje trudności związane z adaptacją bohaterki w nowym środowisku stosuje ze zrozumieniem słowo <i>emigrant</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża własny punkt widzenia na temat odmienności kulturowej, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
Czasownik – powtórzenie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy zna pojęcia <i>liczba, czas, osoba, rodzaj czasownika</i> wie, że czasownik występuje w formie osobowej i nieosobowej zna zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy formy liczby pojedynczej i mnogiej czasownika wskazuje w tekście i tworzy czasowniki w różnych czasach odmienia czasowniki przez osoby i rodzaje odróżnia czasowniki w formie osobowej i nieosobowej 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia czynności od stanów przekształca formę osobową czasownika na bezokolicznik i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie i celowo różne formy gramatyczne czasowników 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany czasowników oraz zasad ich pisowni
Kartka z dziennika – rady dla piszących; Joanna Olech, <i>Dynastia Miziołków</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> podaje najważniejsze informacje na temat głównego bohatera wymyśla tytuły zapisków w dzienniku zna sposób odczytywania dat czyta rady dla piszących dziennik przy niewielkim wsparciu nauczyciela redaguje kartkę z dziennika 	<ul style="list-style-type: none"> podaje wyczerpujące informacje na temat głównego bohatera zapisuje poprawnie daty czyta poprawnie daty redaguje kartkę z dziennika, korzystając z rad w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje bohaterów drugoplanowych ocenia zdarzenia, stosując odpowiednie słownictwo wyszukuje w tekście informacje redaguje poprawną kompozycyjnie i stylistycznie kartkę z dziennika, używając różnorodnych środków językowych 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa emocje bohatera objaśnia znaczenie związków wyrazowych odróżnia w tekście informacje od opinii redaguje poprawną językowo i stylistycznie kartkę z dziennika zawierającą oprócz opisu zdarzeń również opinie i przemyślenia 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje bezbłędną językowo kartkę z dziennika – oryginalną pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Trudne formy czasu przeszłego	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady odmiany czasowników oznaczających ruch typu <i>ić</i> w czasie przeszłym i stara się je stosować dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni zakończeń bezokoliczników 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady odmiany czasowników oznaczających ruch typu <i>ić</i> w czasie przeszłym zna zasady pisowni -źć, -ść, -qć w zakończeniach bezokolicznika i stara się je stosować 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie używa większości czasowników oznaczających ruch typu <i>ić</i> w czasie przeszłym stosuje zasady pisowni -źć, -ść, -qć w zapisie zakończeń bezokolicznika uzupełnia wybrane frazeologizmy czasownikami w bezokoliczniku 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie używa czasowników oznaczających ruch typu <i>ić</i> w czasie przeszłym korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w celu ustalenia poprawności językowej trudnych form czasowników poprawnie zapisuje zakończenia bezokolicznika 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form czasowników w czasie przeszłym sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny
Czasowniki dokonane i niedokonane	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>czasowniki dokonane i niedokonane</i> wie, o jakich czynnościach oraz stanach informują czasowniki dokonane i niedokonane wie, że czasowniki dokonane mają formy tylko dwóch czasów 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje niektóre czasowniki dokonane i niedokonane wie, że czasowniki niedokonane występują w czasie przyszłym tylko w formie złożonej, a czasowniki dokonane tylko w formie prostej 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki dokonane i niedokonane poprawnie i celowo używa czasowników dokonanych i niedokonanych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje czasowniki dokonane i niedokonane w wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę na temat czasowników dokonanych i niedokonanych
Katarzyna Majgier, <i>Przebój na pięć</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> omawia treść fragmentu powieści wymienia bohaterów zna pojęcia <i>postać pierwszoplanowa</i> oraz <i>postać drugoplanowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje główną bohaterkę określa cechy różnych bohaterów odróżnia w utworze literackim postać pierwszoplanową od drugoplanowej 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa problemy poruszone w utworze wyraża opinię na temat programów telewizyjnych o charakterze konkursowym objaśnia pojęcia <i>postać pierwszoplanowa</i> i <i>postać drugoplanowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje emocjonalny charakter wypowiedzi bohaterki czyta wypowiedzi bohaterów, oddając głosowo charakterystyczne cechy każdej postaci używa pojęć <i>postać pierwszoplanowa</i> i <i>postać drugoplanowa</i>, omawiając świat przedstawiony utworu 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy zestaw oryginalnych, zróżnicowanych pod względem budowy pytań

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Strona czynna i bierna czasowników	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>strona czynna</i> i <i>strona bierna czasownika</i> wie, że są czasowniki, które nie mają strony biernej 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej zna pojęcia <i>czasowniki przechodnie</i> i <i>czasowniki nieprzechodnie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy stronę czynną i bierną czasowników odróżnia czasowniki przechodnie od nieprzechodnich poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę na temat strony czynnej i biernej czasowników
Przysłówek w związkach wyrazowych	<ul style="list-style-type: none"> wie, na jakie pytania odpowiada przysłówek rozpoznaje przysłówek wśród innych części mowy wie, że przysłówki najczęściej łączą się z czasownikiem 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy przysłówki od przymiotników rozpoznaje przysłówki utworzone od innych części mowy rozpoznaje związki przysłówka z czasownikiem 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje związki przysłówka z przymiotnikiem lub przysłówkiem stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z przysłówkami w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> używa związków przysłówka z przymiotnikiem i przysłówkiem dla określenia natężenia cech zapisuje poprawnie <i>nie</i> z przysłówkami w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przysłówek, oraz zasad ich pisowni
Ałbena Grabowska-Grzyb, <i>Julek i Maja w labiryncie</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem tekst zna pojęcie <i>świat wirtualny</i> określa, kto opowiada o zdarzeniach zna pojęcie <i>narrator trzecioosobowy</i> czyta informacje na temat systemu PEGI 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje bohaterów tekstu na podstawie krótkich informacji używa ze zrozumieniem pojęcia <i>świat wirtualny</i> przytacza fragmenty tekstu ujawniające narratora opowiada o preferowanych przez siebie formach spędzania wolnego czasu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia informacje dotyczące głównego bohatera wskazuje różnice pomiędzy światem realnym i wirtualnym we fragmencie powieści określa formę czasowników używanych przez narratora 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice w funkcjonowaniu bohatera w świecie realnym i wirtualnym analizuje wiedzę narratora o świecie przedstawionym formułuje rady na temat właściwego korzystania z komputera 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinię na temat świata bez komputerów, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska tworzy prezentację gry komputerowej, cechującą się oryginalnością formy i bogactwem treści
Pisownia wyrazów z rz i ż	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni rz i ż korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z rz i ż 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni rz oraz ż

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Powtórzenie o rzeczowniku	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rzeczownik wśród innych części mowy zna pojęcie <i>liczby i rodzaju rzeczownika</i> zna zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych i stara się je stosować czyta informacje na temat rzeczowników żywotnych i nieżywotnych oraz osobowych i niesobowych 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rodzaje rzeczownika odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych stosuje zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna pojęcia <i>rzeczowniki żywotne i nieżywotne</i> oraz <i>rzeczowniki osobowe i niesobowe</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia różne kategorie rzeczowników własnych od pospolitych zapisuje poprawnie większość rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach rozpoznaje rzeczowniki żywotne i nieżywotne rozpoznaje rzeczowniki osobowe i niesobowe 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie rzeczowniki własne i pospolite stosuje wiedzę o rzeczownikach osobowych i niesobowych w odmianie rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany rzeczowników oraz zasad ich pisowni
Opis postaci literackiej – rady dla piszących; Barbara Kosmowska, <i>Buba</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje na temat bohaterki wypowiada się na temat wyglądu głównej bohaterki czyta rady dla opisujących wygląd postaci zna kompozycję opisu postaci przy niewielkim wsparciu nauczyciela redaguje opis postaci 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problemy rodzinne głównej bohaterki opisuje elementy wyglądu postaci, korzystając z podanego zestawu określeń określa styl ubierania się postaci redaguje opis wyglądu postaci, korzystając z rad w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje postać z różnych punktów widzenia objaśnia znaczenie frazeologizmów używa poprawnie i celowo wyrazów bliskoznacznych i określeń wartościujących redaguje opis postaci, stosując różnorodne środki językowe 	<ul style="list-style-type: none"> podaje określenia synonimiczne precyzujące znaczenie epitetów opisuje wygląd postaci za pomocą podanych porównań używa frazeologizmów w opisie postaci redaguje rozbudowany, poprawny kompozycyjnie, językowo i stylistycznie opis wyglądu postaci 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje bezbłędny językowo opis postaci – oryginalny pod względem treści i stylu swobodnie i funkcjonalnie posługuje się w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych różnymi związkami frazeologicznymi
Przypadki rzeczownika	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>przypadki rzeczownika</i> odmienia rzeczowniki przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej według wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> zna pytania, na które odpowiadają przypadki rzeczownika tworzy poprawne formy przypadków rzeczownika w związkach wyrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w swoich wypowiedziach poprawne formy przypadków rzeczownika objaśnia przyczyny zmiany form rzeczownika w zdaniu określa przypadki rzeczownika wymagane przez podane czasowniki lub przyimki 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o odmianie rzeczowników w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych objaśnia znaczenie pojęcia <i>deklinacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące odmiany rzeczowników przez przypadki

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Olga Masiuk, <i>Tydzień Konstancji</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>bohater tytułowy</i> omawia krótko wybrany fragment powieści określa, kto opowiada o zdarzeniach zna pojęcie <i>narrator pierwszoosobowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> podaje informacje dotyczące bohaterów tekstu objaśnia pojęcie <i>narrator pierwszoosobowy</i> objaśnia znaczenie słowa <i>empatia</i> wypowiada się na temat nastroju bohaterki 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje bohaterów tekstu, używa pojęcia <i>bohater tytułowy</i> określa wiedzę narratora o świecie przedstawionym cytuje odpowiednie fragmenty utworu analizuje zachowanie postaci 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problem kalectwa bohaterki określa sposób wypowiedzania się narratora formułuje radę dotyczącą etykiety językowej używa ze zrozumieniem słowa <i>empatia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi tworzy oryginalny pod względem formy i treści opis obrazu, uwzględniając uwarunkowania dotyczące odbiorcy tekstu
Pisownia wyrazów z ó i u	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni ó i u korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z ó i u 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ó oraz u
Roksana Jędrzejewska-Wróbel, <i>Kosmita</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wygląd bohatera czyta informacje na temat zaburzeń autystycznych porównuje fragmenty tekstów zapisanych różną czcionką 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o zachowaniu i zwyczajach dziecka autystycznego analizuje pytania dotyczące tekstu podaje większość informacji na temat świata przedstawionego utworu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje uczucia i nastroje bohaterki tekstu opowiada o reakcjach ludzi na nietypowe zachowania dziecka; używa ze zrozumieniem zwrotu <i>mieć mieszane uczucia</i> podaje wszystkie informacje na temat świata przedstawionego utworu 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa uczucia i opowiada o marzeniach dziecka autystycznego wyjaśnia różnice między narratorem pierwszoosobowym i narratorem trzecioosobowym 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi wykonuje oryginalny od względem treści plakat odnoszący się do problemu odmienności
Tadeusz Śliwiak, <i>Świat dzieci</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta z uwagą wiersz zna pojęcie <i>interpretacja</i> odczytuje fragmenty tekstu, uwzględniając różne znaki interpunkcyjne zna pojęcie <i>wiersz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada własnymi słowami o sytuacji przedstawionej w wierszu odczytuje tekst zgodnie z zaproponowaną przez siebie interpunkcją zna pojęcie <i>wiersz wolny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa wymowę utworu porównuje różne interpretacje tekstu przypomina pojęcia <i>wiersz stroficzny, ciągły, rymowany, bezrymowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje tekst wiersza analizuje wpływ znaków interpunkcyjnych na sens wypowiedzi poetyckiej omawia budowę tekstu (wiersz ciągły, brak rymów) 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia związki pomiędzy budową wiersza i jego warstwą znaczeniową

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Temat i końcówka rzeczownika	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>temat</i> i <i>końcówka rzeczownika</i> stara się wyodrębnić temat i końcówki rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia temat i końcówki rzeczownika wie, od czego zależy końcówka odmienianego rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia poprawnie temat i końcówki rzeczowników proponowanych w ćwiczeniach wykorzystuje wiedzę o tym, że te same końcówki mogą wystąpić w różnych przypadkach rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę na temat końcówek rzeczownika do poprawnego zapisu wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat końcówek rzeczownika do poprawnego zapisu wyrazów
Oboczności w temacie rzeczownika	<ul style="list-style-type: none"> wie, że podczas odmiany przez przypadki następują wymiany głosek w temacie zna pojęcie <i>oboczność</i> wskazuje niektóre oboczności w tematach rzeczowników 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje oboczności w tematach rzeczowników zna pojęcie <i>tematy oboczne</i> wykorzystuje wiedzę o wymianie rz : r, ó : o, ch : sz w tematach fleksyjnych do poprawnego zapisu wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i zapisuje różne tematy oboczne rzeczownika rozpoznaje wymianę e : ø oraz ø : e w tematach obocznych wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek q : ę w tematach fleksyjnych do poprawnego zapisu wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w tematach fleksyjnych do poprawnego zapisu wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w tematach fleksyjnych do poprawnego zapisu wyrazów
Edmund Niziurski, <i>Sposób na Alcybiadesa</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> nadaje tytuły kilku wyodrębnionym częściom tekstu zna pojęcie <i>charakterystyka</i> czyta informacje na temat bohatera zna pojęcie <i>pięta achillesowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> nadaje tytuły wszystkim wyodrębnionym częściom tekstu wyszukuje w tekście i przytacza informacje na temat bohatera objaśnia na podstawie tekstu i przypisu znaczenie wyrażenia <i>pięta achillesowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> nadaje tytuły fragmentom tekstu, stosując wypowiedzenia bez czasowników objaśnia określenia charakteryzujące bohatera stosuje w wypowiedzi wyrażenie <i>pięta achillesowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zdarzenia w formie notatki graficznej opisuje bohatera wypowiada się na temat komizmu w tekście redaguje hasło słownikowe <i>pięta achillesowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje twórczy, oryginalny tekst prezentujący w żartobliwy sposób postacią rzeczywistą

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Plan szczegółowy – rady dla piszących; Iwona Czarkowska, <i>Duchy ze Wzgórza Rabowników</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> dobiera tytuły do wydzielonych części tekstu przy niewielkim wsparciu nauczyciela skraca i przekształca zdania zapisuje w porządku chronologicznym treści szczegółowe dotyczące jednego z wybranych zdarzeń czyta rady dla piszących plan szczegółowy 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje zdarzenia zgodnie z ich chronologią samodzielnie skraca i przekształca zdania porządkuje treści szczegółowe dotyczące dwóch różnych zdarzeń i zapisuje je w porządku chronologicznym 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat bohaterów zdarzeń skraca wypowiedzenia odpowiednio do przyjętego celu zapisuje w porządku chronologicznym treści dotyczące dwóch różnych zdarzeń zapisuje plan szczegółowy w formie wypowiedzeń bez czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje miejsca zdarzeń przekształca wypowiedzenia odpowiednio do przyjętego celu tworzy poprawny językowo, jednolity stylistycznie plan szczegółowy 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie cechujące się oryginalnym ujęciem tematu
Małgorzata Musierowicz, <i>Dziecko piątku</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> określa miejsce zdarzeń i wymienia bohaterów czyta informacje na temat różnych rodzajów lalk teatralnych czyta informacje na temat języka i znaków teatru 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje na temat spektaklu przygotowanego przez głównego bohatera wymienia elementy składające się na teatrzyk lalkowy wymienia większość znaków teatru 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia informacje na temat sztuki wystawianej przez bohatera rozpoznaje funkcje pełnione przez bohatera w teatrze wymienia wszystkie znaki teatru i rozumie ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje reakcje publiczności na przedstawienie ocenia, w której roli bohater czuł się najlepiej omawia znaki teatru w odniesieniu do przedstawienia opisanego w tekście powieści 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę o sztuce teatru w wypowiedziach na temat problematyki tekstu i jego bohaterów
Pisownia wyrazów z <i>ch</i> i <i>h</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni <i>h</i> i <i>ch</i> korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>ch</i> oraz <i>h</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział 2. Mali i wielcy w historii					
Antonina Domańska, <i>Historia żółtej cizemki</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> określa czas i miejsce zdarzenia zna pojęcie <i>archaizm</i> i podaje jego przykład z tekstu zna pojęcie <i>bohater historyczny</i> i podaje przykład takiego bohatera z tekstu ogląda uważnie zdjęcie ołtarza z bazyliki Mariackiej, czyta informacje na temat dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> przycacza fragmenty tekstu dotyczące czasu i miejsca zdarzeń podaje kilka przykładów archaizmów z tekstu odróżnia postacie fikcyjne od historycznych i podaje przykłady takich bohaterów z tekstu wymienia niektóre elementy ołtarza z bazyliki Mariackiej 	<ul style="list-style-type: none"> selekcjonuje informacje wypisuje archaizmy z tekstu sporządza katalog postaci fikcyjnych i historycznych z utworu, korzystając z tekstu i przypisów określa temat dzieła, przedstawia wrażenia odbiorcze 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje wyboru najistotniejszych informacji z tekstu określa funkcję archaizmów w tekście opisuje bohatera oraz jego pracę, używając przenośni oraz innych środków stylistycznych porównuje wrażenia odbiorcze współczesne z opisanymi w powieści 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji archaizmów w tekście analizuje i interpretuje dzieło artystyczne, odwołując się swobodnie do kontekstów kulturowych
Przymyki i wyrażenia przymikowe	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>przymek</i> zna pojęcie <i>wyrażenie przymikowe</i> rozpoznaje niektóre przymyki 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przymek wśród innych części mowy wie, jak zbudowane jest wyrażenie przymikowe wie, że przymek jest nieodmienną i niesamodzielną częścią mowy zna pojęcia <i>przymyki proste</i> i <i>przymyki złożone</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przymyki proste i złożone tworzy przymyki złożone wie, że przymyki wymagają użycia odpowiedniego przypadku rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> używa poprawnych wyrażeń przymikowych dla określenia relacji przestrzennych, czasowych oraz innych zależności używa poprawnych form przypadków rzeczowników w wyrażeniach przymikowych poprawnie zapisuje przymyki złożone 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przymyków, wyrażeń przymikowych oraz ich funkcji
Maria Krüger, <i>Złota korona</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem tekst opowiadania oraz informacje na temat insurekcji kościuszkowskiej zna pojęcie <i>wydarzenie historyczne</i> zna pojęcie <i>utwór historyczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście opowiadania informacje na temat insurekcji określa insurekcję kościuszkowską jako wydarzenie historyczne wymienia postacie historyczne z opowiadania 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje źródła (m.in. historyczne) wiedzy na temat XVIII wieku wyszukuje zdarzenia fikcyjne w opowiadaniu i zestawia je z wydarzeniami historycznymi opowiada o realiach czasów opisanych w opowiadaniu 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o czasach insurekcji, wchodząc w rolę nauczyciela historii omawia historyczny charakter utworu <i>Złota korona</i> nazywa i opisuje emocje bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat bohaterów i zdarzeń, posługując się swobodnie kontekstem historycznym przedstawia w oryginalny sposób różnice pomiędzy tekstem literackim i informacyjnym

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Związek rzeczownika z przymiotnikiem	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przymiotnik wśród innych części mowy zna pojęcie liczby i rodzaju rzeczownika oraz przymiotnika wie, że przymiotnik jest najczęściej określeniem rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> określa liczbę i rodzaj przymiotnika wie, że przymiotnik dopasowuje swoją formę do rzeczownika, który określa stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z przymiotnikami 	<ul style="list-style-type: none"> łączy przymiotniki i rzeczowniki w poprawne związki wyrazowe poprawnie zapisuje cząstkę <i>nie</i> z przymiotnikami 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie używa związków przymiotnika z rzeczownikiem poprawnie zapisuje końcówki <i>q</i> i <i>ę</i> w zakończeniach przymiotników i rzeczowników 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przymiotników oraz ich funkcji
Opowiadanie z elementami opisu – rady dla piszących; Wanda Chotomska, <i>Pomnik Kopernika</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie tekst wiersza oraz informacje o Mikołaju Koperniku układa zdarzenia w porządku chronologicznym wyszukuje na mapie miejsca zdarzeń i czyta informacje o postaciach z warszawskich pomników czyta rady dla piszących opowiadanie z elementami opisu przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze opowiadanie z elementami opisu 	<ul style="list-style-type: none"> określa, kim jest osoba mówiąca w wierszu łączy zdarzenia w związki przyczynowo-skutkowe według podanego schematu sporządza plan zdarzeń opisuje miejsce zdarzeń redaguje krótkie opowiadanie z elementami opisu, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> określa cechy osoby mówiącej w wierszu przekształca tekst opowieści dla zdynamizowania akcji opisuje wybrane elementy świata przedstawionego, stosując różnorodne środki językowe redaguje rozbudowane opowiadanie z elementami opisu 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje postać, wchodząc w rolę przewodnika wyjaśnia wpływ środków językowych na narrację tworzy opowieść o jednej z przygód bohatera wiersza redaguje rozbudowane, poprawne językowo, stylistycznie i kompozycyjnie opowiadanie z elementami opisu 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie z elementami opisu – oryginalne pod względem treści i stylu
Odmiana przymiotnika	<ul style="list-style-type: none"> wie, że przymiotnik odmienia się przez przypadki, liczby i rodzaje rozpoznaje liczbę i rodzaj przymiotnika odmienia przymiotniki przez przypadki według wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> odmienia przymiotniki przez liczby, rodzaje i przypadki tworzy związki frazeologiczne z przymiotnikami 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w swoich wypowiedziach poprawne formy przypadków przymiotnika tworzy poprawne formy rodzajowe w liczbie mnogiej przymiotnika 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o odmianie przymiotników w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje poprawnie i celowo różne formy gramatyczne przymiotników 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące odmiany przymiotników oraz zasad ich pisowni objaśnia związki pomiędzy warstwą językową i znaczeniową utworu literackiego

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Tadeusz Biernacki, Andrzej Hałaciński, <i>My, Pierwsza Brygada</i> (fragment); Leon Łuski, <i>Piechota</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> czyta teksty pieśni, korzysta z przypisów ogląda reprodukcje obrazów i czyta informacje o Legionach Polskich zna pojęcia <i>liryka patriotyczna</i> oraz <i>pieśń</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa, kto wypowiada się w pieśni wskazuje wyrażenia mówiące o godności i poświęceniu żołnierzy wyszukuje w tekście refren, powtórzenia, rymy, określa liczbę wersów i sylab 	<ul style="list-style-type: none"> omawia obrazy poetyckie wypowiada się na temat wartości cenionych przez bohaterów pieśni omawia czynniki wpływające na melodyjność tekstów pieśni 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje w formie wskazówek informacje na temat obrazów poetyckich hierarchizuje wartości odnoszące się do postawy żołnierzy używa ze zrozumieniem terminów <i>liryka patriotyczna</i> oraz <i>pieśń</i> w odniesieniu do utworów <i>My, Pierwsza Brygada</i> i <i>Piechota</i> 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie analizy tekstów pieśni formułuje wnioski o charakterze ogólnym, dotyczące uniwersalnych wartości etycznych twórczo wykorzystuje w swoich wypowiedziach na temat tekstu posiadaną wiedzę historyczną
Pisownia wyrazów wielką i małą literą	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy pisane wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni wyrazów wielką i małą literą korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów wielką i małą literą 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni wielką i małą literą
Agnieszka Holland, <i>Korczak</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia bohaterów tekstu wyszukuje w tekście informacje na temat miejsc zdarzeń zna pojęcie <i>scenariusz filmowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> podaje informacje na temat bohaterów objaśnia, jak zbudowany jest scenariusz filmowy używa w swojej wypowiedzi słowa <i>kursywa</i> zna wybrane myśli Janusza Korczaka dotyczące dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o bohaterze z różnych punktów widzenia wybiera fragmenty tekstu możliwe do zarejestrowania w jednym ujęciu filmowym ocenia myśl zawartą w sentencji, odwołując się do własnych doświadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje miejsce interpretuje wypowiedzi bohaterów używa ze zrozumieniem pojęć <i>ujęcie</i>, <i>scena</i>, <i>scenariusz filmowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę o sztuce filmowej w wypowiedziach na temat tekstu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Liczebnik i jego znaczenia	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>liczebnik</i> wie, na jakie pytania odpowiada liczebnik rozpoznaje niektóre liczebniki 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że liczebnik jest najczęściej określeniem rzeczownika rozpoznaje liczebniki wśród innych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o tym, że liczebnik dostosowuje swoją formę do określanego rzeczownika posługuje się związkami frazeologicznymi zawierającymi liczebniki 	<ul style="list-style-type: none"> używa poprawnych form liczebników w związkach wyrazowych odróżnia liczebniki od rzeczowników odliczebnikowych 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i funkcji liczebników
Roksana Jędrzejewska-Wróbel, <i>Halicz</i> (fragment); Józef „Ziutek” Szczepański, <i>Pałacyk Michla</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem teksty oraz informacje o Powstaniu Warszawskim zna pojęcie <i>konspiracja</i> wyjaśnia, kim był Józef „Ziutek” Szczepański czyta informacje o Krystynie Krahelskiej pisze ogłoszenie informujące o koncercie 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących głównego bohatera wspomnień wypowiada się na temat walk powstańczych opowiada o kolejnych zdarzeniach z komiksu pisze notatkę o Poczcie Harcerskiej 	<ul style="list-style-type: none"> określa odbiorcę wypowiedzi poetyckiej omawia okoliczności zdarzeń, przedstawia tytułową postać używa ze zrozumieniem słowa <i>konspiracja</i> opisuje pomnik Małego Powstańca 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje pytania dotyczące działań i przeżyć bohatera wyraża opinię na temat zdarzeń przedstawionych w tekście określa intencje wypowiedzi określa rolę piosenek patriotycznych podczas powstania dzieli się wrażeniami na temat wirtualnego muzeum 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i interpretuje teksty kultury (komiks, piosenka, wspomnienia, pomnik), odwołując się swobodnie do kontekstów historycznych
Mariusz Zaruski, <i>Na bezdrożach tatrzańskich</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje na mapie miejsca wydarzeń przedstawionych w tekście porządkuje większość wydarzeń zgodnie z chronologią zna pojęcie <i>punkt kulminacyjny</i> czyta informacje na temat TOPR-u 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje narratora w tekście porządkuje zdarzenia zgodnie z chronologią objaśnia pojęcie <i>punkt kulminacyjny</i> opisuje godło TOPR-u 	<ul style="list-style-type: none"> określa wiedzę narratora o świecie przedstawionym określa cechy charakteru bohaterów tekstu określa motywy działań ratowników górskich wyjaśnia znaczenie nazwy Rycerze Błękitnego Krzyża 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje, że tekst ma charakter wspomnieniowy czyta fragment prezentujący przełomowy moment opowieści, oddając głosem napięcie, które mu towarzyszy wyjaśnia rolę autora tekstu w rozwoju ratownictwa tatrzańskiego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własne stanowisko w związku z problematyką omawianego tekstu, formułuje przemyślane, twórcze uwagi

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Liczebniki główne i porządkowe	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>liczebniki główne</i> zna pojęcie <i>liczebniki porządkowe</i> wie, co określają liczebniki główne i porządkowe odróżnia cyfry arabskie od rzymskich 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że liczebniki główne i porządkowe odmieniają się przez przypadki i rodzaje odróżnia liczebniki główne od porządkowych odmienia liczebniki przez przypadki według wzoru zna zasady zapisu liczebników głównych i porządkowych 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o odmianie liczebników w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady zapisu liczebników głównych i porządkowych cyframi arabskimi i rzymskimi 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie używa w opisie liczebników głównych i porządkowych zapisuje poprawnie liczebniki główne i porządkowe cyframi arabskimi i rzymskimi 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące funkcji liczebników głównych i porządkowych
Kazimierz Wierzyński, <i>Skok o tycze</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie wiersz i określa jego temat zna pojęcie <i>bohater wiersza</i> zna pojęcie <i>wykrzyknienie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę tekstu przytacza epitety i porównania dotyczące bohatera wiersza wyszukuje w wierszu fragmenty oddające emocje osoby mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat sytuacji przedstawionej w wierszu przytacza przenośnię dotyczącą bohatera tekstu czyta fragmenty wiersza, oddając głosem natężenie uczuć i przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> określa, kim może być podmiot liryczny opisuje bohatera wiersza określa funkcję wykrzyknień w kontekście treści wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje tekst na poziomie metaforycznym funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza
Gratulacje – rady dla piszących; Janusz Pindera, <i>Życie pokaże</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie tekst prasowy podaje informacje na temat osiągnięć bohaterki tekstu prasowego zna pojęcie <i>artykuł prasowy</i> czyta rady dla składających gratulacje przy niewielkim wsparciu nauczyciela redaguje tekst gratulacji 	<ul style="list-style-type: none"> wynotowuje informacje z tekstu określa czynniki decydujące o sukcesie sportsmenki przytacza tytuł artykułu i śródtytuły porównuje artykuł prasowy i powieść według wybranych kryteriów redaguje tekst gratulacji, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście najistotniejsze informacje prezentuje bohaterkę tekstu objaśnia i komentuje tytuł artykułu porównuje artykuł prasowy i tekst literacki wyszukuje informacje o sportowcach, którzy odnieśli ostatnio sukcesy i pisze gratulacje 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych wyraża opinię na temat postawy bohaterki określa funkcję śródtytułów w artykule prasowym redaguje poprawny językowo i stylistycznie tekst gratulacji 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę o tekstach dziennikarskich w wypowiedziach na temat omawianego artykułu prasowego formułuje twórcze uwagi i przemyślane wskazówki ułatwiające innym uczniom pracę redakcyjną

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Pisownia przyimków i wyrażeń przyimkowych	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega trudności ortograficzne w zakresie łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje przyimki złożone i wyrażenia przyimkowe w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni łącznej i rozdzielnej
Stefan Majchrowski, <i>Pan Sienkiewicz</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie tekst opowieści, a także informacje o Henryku Sienkiewiczu oraz Nagrodzie Nobla wyjaśnia, w jakiej dziedzinie Henryk Sienkiewicz otrzymał Nagrodę Nobla zna pojęcie <i>encyklopedia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących bohatera tekstu wyszukuje w notatce encyklopedycznej różne typy informacji wyszukuje w encyklopedii nazwiska innych polskich laureatów Nagrody Nobla 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście różne formy wypowiedzi wskazuje w notatce encyklopedycznej różne typy informacji wymienia polskich laureatów Nagrody Nobla 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje tekst przemowy Henryka Sienkiewicza redaguje napis na tablicę pamiątkową poświęconą laureatowi Nagrody Nobla 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje oryginalny pod względem treści tekst rekomendujący książkę, prezentując przemyślane, twórcze uzasadnienie swojego wyboru
Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, przysłówkami i liczebnikami korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>nie</i> z różnymi częściami mowy 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>nie</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział 3. Herosi mitów i legend					
Nikos i Ares Chadzinikolau, <i>Ilustrowana księga mitów greckich</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>mitologia</i> wymienia kilku bogów greckich przedstawionych w tekście i wyjaśnia, czym się opiekowali używa we właściwym kontekście wybranego słowa pochodzącego z mitologii 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje kolejne etapy tworzenia mitów i opowieści z nimi związanych wymienia większość bogów greckich przedstawionych w tekście i wyjaśnia, czym się opiekowali objaśnia znaczenia wybranych słów zaczerpniętych z mitologii 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia etapy tworzenia mitów i opowieści z nimi związanych rozpoznaje atrybuty przypisane różnym bogom greckim objaśnia rodowód bogów greckich 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję opowieści o bogach i herosach w kulturze starożytnej Grecji rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących wybranych bogów 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje oryginalny pod względem treści i formy pytań tekst wywiadu funkcjonalnie posługuje się różnymi związkami wyrazowymi zaczerpniętymi z mitologii
Powtórzenie o wypowiedzeniach	<ul style="list-style-type: none"> wie, co to jest wypowiedzenie wie, w jakim celu są używane wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące wie, czym różni się zdanie od wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące, pytające w zależności od celu wypowiedzi stosuje wypowiedzenia wykrzyknikowe dla podkreślenia ekspresji wypowiedzi odróżnia zdanie od wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje równoważniki zdań przekształca wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zdania i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu stosuje konsekwentnie wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zapisie planu zdarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie różne typy wypowiedzeń odpowiednio od sytuacji komunikacyjnej określa znaczenie łacińskich sentencji, korzystając z różnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów wypowiedzeń w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
Wanda Markowska, <i>Prometeusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> dopasowuje zdarzenia z tekstu do ilustracji przytacza fragment tekstu na wskazany temat podaje kilka określeń charakteryzujących głównego bohatera czyta definicje słów <i>altruizm</i> i <i>prometejski</i> czyta informacje na temat mitu o czterech wiekach ludzkości 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje ilustracje zgodnie z chronologią zdarzeń mitu opisuje bohatera za pomocą różnorodnych określeń wyraża opinię na temat wartości darów tytana charakteryzuje krótko każdy z czterech wieków ludzkości przedstawionych w greckim micie 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o życiu ludzi stworzonych przez Prometeusza wymienia czyny tytana potwierdzające główne cechy jego osobowości wskazuje określenia synonimiczne w podanym zestawie wyrazów wyjaśnia znaczenia wyrazu <i>prometejski</i>, odwołując się do tekstu mitu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje, jak zmieniło się życie ludzi za sprawą tytana zestawia kontekst biblijny i mityczny dotyczący historii stworzenia człowieka formułuje wypowiedź na temat współczesnych dobroczyńców ludzkości wyjaśnia funkcję mitu o Prometeuszu 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje ocenę moralną działań bohaterów, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych na podstawie analizy tekstu formułuje wnioski o charakterze ogólnym, dotyczące społecznej funkcji mitów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Podmiot i orzeczenie	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu orzeczenie rozpoznaje w zdaniu podmiot zna pojęcie <i>związek główny w zdaniu</i> wie, że funkcję podmiotu w zdaniu pełni najczęściej rzeczownik w mianowniku wie, że funkcję orzeczenia w zdaniu pełni najczęściej czasownik w formie osobowej 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia związek główny w zdaniu i zna jego funkcję wyodrębnia związki poboczne i zna ich funkcje wie, z czego się składa grupa podmiotu i grupa orzeczenia w zdaniu zna pojęcie <i>podmiot gramatyczny</i> zna pojęcia <i>podmiot szeregowy</i> i <i>podmiot towarzyszący</i> zna pojęcie <i>orzeczenie czasownikowe</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę na temat zależności form czasownika w roli orzeczenia i rzeczownika w roli podmiotu w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych wyodrębnia grupę podmiotu i grupę orzeczenia w zdaniu rozpoznaje podmiot gramatyczny w zdaniu rozpoznaje podmiot szeregowy i podmiot towarzyszący w zdaniu rozpoznaje orzeczenie czasownikowe w zdaniu wie, że funkcję orzeczenia mogą pełnić wyrazy typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> z towarzyszącym im bezokolicznikiem 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawne związki wyrazowe w wypowiedzeniach świadomie rozwija zdania, rozbudowując grupę podmiotu lub orzeczenia funkcjonalnie i poprawnie używa podmiotu gramatycznego, szeregowego lub towarzyszącego w zdaniu funkcjonalnie i poprawnie używa orzeczenia typu czasownikowego oraz orzeczenia z wyrazami typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje wiedzę na temat orzeczeń i podmiotów oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach funkcjonalnie stosuje różne typy podmiotów i orzeczeń
Gerard Moncomble, <i>O tym, jak Demeter straciła swoją ukochaną córkę i przemieniła ziemię w pustynię</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> określa adresata opowieści opowiada o sytuacji wymagającej podjęcia decyzji odczytuje fragmenty mówiące o uczuciach Demeter zna pojęcie <i>uosobienie (personifikacja)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje imiona wymienionych w micie bogów w formie notatki graficznej podaje możliwe rozwiązania sytuacji wymagającej podjęcia decyzji krótko opisuje pejzaże przedstawione na ilustracjach objaśnia pojęcie <i>uosobienie (personifikacja)</i>, odwołując się do przykładów 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza szczegółowy plan zdarzeń opowieści przedstawia pozytywne i negatywne skutki różnych rozwiązań sytuacji dopasowuje reprodukcje do wybranych części mitu wskazuje podobieństwa i różnice bohaterów mitycznych 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje zdarzenia, wchodząc w rolę jednej z postaci określa skutki podjętych decyzji, omawia uczucia Demeter, używając słów i wyrażeń synonimicznych wyjaśnia funkcję mitu o Demeter i Korze 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża własny punkt widzenia na temat tekstu literackiego, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Przydawka	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>przydawka</i> wie, na jakie pytania najczęściej odpowiada przydawka rozpoznaje w zdaniu niektóre przydawki 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>przydawka</i>, określając jej funkcję w zdaniu wie, jakimi częściami mowy może być wyrażona przydawka 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu przydawki i zna ich funkcje składniowe przekształca przydawki w formie wyrażenia przyimkowego w przydawki wyrażone przymiotnikiem i odwrotnie – odpowiednio do przyjętego celu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone różnymi częściami mowy buduje poprawne związki wyrazowe z przydawkami funkcjonalnie używa przydawek różnego typu 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat przydawek oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
Jan Parandowski, <i>Szyf</i>	<ul style="list-style-type: none"> opisuje miejsca zdarzeń z mitu i określa, które są realistyczne, a które fantastyczne wyjaśnia, za co został ukarany Syzyf wie, jaką funkcję spełniały mity greckie 	<ul style="list-style-type: none"> układa szczegółowy plan zdarzeń jednej z głównych części mitu opisuje sposób ukarania Syzyfa objaśnia funkcje mitów greckich 	<ul style="list-style-type: none"> układa szczegółowy plan zdarzeń mitu wyraża opinię na temat oceny kary dla Syzyfa omawia przesłanie mitu korynckiego 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wyobrażenia starożytnych Greków dotyczące życia i śmierci zapisuje przesłanie mitu w formie rad 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalny sposób ukazania uwspółcześnionej postaci mitologicznej
Zawiadomienie – rady dla piszących; Grzegorz Kasdepke, <i>Złoto i uszy króla Midasa</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie tekst zna pojęcie <i>wątek</i> wyodrębnia informacje w tekście zawiadomienia czyta rady dla piszących zawiadomienie przy niewielkim wsparciu nauczyciela redaguje tekst zawiadomienia 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje plan zdarzeń mitu i określa w nim rolę bohaterów redaguje tekst zawiadomienia, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje bohaterów mitu na postawie peryfrazy skraca wypowiedzi, zastępując treści szczegółowe bardziej ogólnymi wyjaśnia w formie notatki graficznej różnicę między zawiadomieniem i ogłoszeniem 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>wątek</i> w odniesieniu do zdarzeń z mitu o Midasie rozpoznaje nadawców i odbiorców zawiadomień redaguje zawiadomienie charakteryzujące się zwięzłością i poprawnością formy 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje bezbłędne językowo oraz formalnie zawiadomienie – oryginalne pod względem treści i stylu
Dopełnienie	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>dopełnienie</i> wie na jakie pytania odpowiada dopełnienie rozpoznaje w zdaniu niektóre dopełnienia 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>dopełnienie</i>, określając jego funkcję w zdaniu wie, jakimi częściami mowy jest wyrażone dopełnienie 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu dopełnienia i zna ich funkcje składniowe określa formę gramatyczną rzeczowników pełniących funkcję dopełnienia 	<ul style="list-style-type: none"> buduje poprawne związki wyrazowe z dopełnieniami funkcjonalnie stosuje dopełnienia w tworzeniu konstrukcji zdaniowych 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat dopełnień oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Pamiętnik – rady dla piszących; Jan Parandowski, <i>Podróże Odysuseusza</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie tekst o podróży Odysuseusza oraz informacje o wojnie trojańskiej określa czas zdarzeń zna związki wyrazowe <i>syreni śpiew</i> oraz <i>znajdować się pomiędzy Scyllą i Charybdą</i> czyta rady dla piszących pamiętnik przy niewielkim wsparciu nauczyciela redaguje tekst kartki z pamiętnika 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie miejsca, o których mowa w tekście nadaje tytuły przygodom Odysuseusza stosuje w opisie syren epitety i porównania używa pojęcia <i>wspomnienia</i> w odniesieniu do relacji pamiętnikarskiej redaguje tekst kartki z pamiętnika, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o miejscach zdarzeń, używając określeń o przenośnym charakterze ocenia przygody we wskazanych kategoriach opowiada o wybranym zdarzeniu z różnych punktów widzenia redaguje kartkę z pamiętnika zawierającą elementy opisu oraz komentarze 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o obyczajach w kraju Feaków rozpoznaje bohaterów na podstawie ich wypowiedzi wspomina wybrane zdarzenie, wchodząc w rolę bohatera zdarzeń wyodrębnia w tekście związki wyrazowe wskazujące na różnicę między czasem zdarzeń i czasem opowiadania redaguje poprawną językowo i stylistycznie kartkę z pamiętnika 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje bezbłędną językowo kartkę z pamiętnika – oryginalną pod względem treści i stylu
Okoliczniki	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>okolicznik</i> wie, na jakie pytania odpowiada okolicznik zna trzy typy okoliczników: czasu, miejsca i sposobu rozpoznaje w zdaniu niektóre okoliczniki 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>okolicznik</i>, określając jego funkcję w zdaniu wie, na jakie pytania odpowiadają okoliczniki różnych typów 	<ul style="list-style-type: none"> wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone okoliczniki odróżnia okolicznik czasu, miejsca i sposobu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu okoliczniki wyrażone różnymi częściami mowy tworzy poprawne związki wyrazowe z okolicznikami funkcjonalnie używa okoliczników różnego typu w swoich wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów okoliczników oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
Analiza zdania pojedynczego	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje związki wyrazowe w zdaniu buduje zdania z podanych związków wyrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia na wykresie zależności logiczne między wyrazami wymienia pytania, na które odpowiadają wyrazy określające 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje związki logiczne między wyrazami, wykorzystując odpowiednie schematy używa ze zrozumieniem pojęć <i>podmiot</i>, <i>orzeczenie</i>, <i>przydawka</i>, <i>okolicznik</i>, <i>dopełnienie</i> podczas analizy składniowej zdania 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia związki wyrazowe i strukturę zdania, wykorzystując odpowiednie schematy i notatki graficzne używa funkcjonalnie nazw wszystkich części zdania podczas jego analizy składniowej 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na związków wyrazowych w zdaniu formuluje twórcze wskazówki ułatwiające innym uczniom analizę zdania

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Cecylia Niewiadomska, <i>Piast</i>	<ul style="list-style-type: none"> określa czas i miejsce zdarzeń zapisuje plan ramowy opowieści zna pojęcie <i>podanie</i> opowiada o obrzędzie postrzyżyn przytacza z tekstu przysłowie dotyczące gościnności 	<ul style="list-style-type: none"> przytacza fragment utworu informujący o czasie i miejscu zdarzeń wyodrębnia i oznacza zdarzenie nieprawdopodobne objaśnia pojęcie <i>podanie</i> redaguje życzenia z okazji postrzyżyn 	<ul style="list-style-type: none"> podaje wyczerpujące informacje o bohaterach tekstu wymienia wartości cenione przez Polan tworzy scenariusz audycji telewizyjnej na temat obrzędu opisanego w podaniu 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje informacje o bohaterach w formie notatki graficznej wyodrębnia różnice między elementami świata przedstawionego baśni i podania tworzy wypowiedź o charakterze perswazyjnym, dobierając odpowiednie argumenty określa funkcję pieśni w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy interesującą wypowiedź o charakterze przemowy, używając funkcjonalnie różnorodnych argumentów
Powtórzenie pisowni z <i>rz, ż, ó, u, h, ch, nie</i> oraz wielką i małą literą	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisane wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, cząstki <i>nie</i>, wielkiej i małej litery korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisanych wielką i małą literą 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisanych wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisanych wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, cząstki <i>nie</i> oraz wielką i małą literą
Hanna Zdzitowiecka, <i>Bursztynowa korona</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie tekst zna pojęcie <i>klechda</i> opowiada o zdarzeniu przedstawionym w utworze czyta opis encyklopedyczny rośliny zapisuje wskazane nazwy własne i rzeczowniki pospolite 	<ul style="list-style-type: none"> odpowiada na większość pytań testu dotyczącego świata przedstawionego utworu opisuje miejsce zdarzeń wyraża opinię na temat winy bohatera przypomina zasady dotyczące pisowni nazw własnych i rzeczowników pospolitych 	<ul style="list-style-type: none"> odpowiada na wszystkie pytania testu przytacza epitety i porównania dotyczące bohaterki poprawnie zapisuje jednakowo brzmiące nazwy własne oraz rzeczowniki pospolite 	<ul style="list-style-type: none"> wyciąga wnioski na temat zachowania głównego bohatera na podstawie przesłanek zawartych w tekście określa motywy działania bohaterów wskazuje różnice między notatką encyklopedyczną a tekstem klechdy 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie o charakterze podania ludowego – oryginalne pod względem treści i stylu formułuje ocenę moralną bohatera, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Zdanie pojedyncze i złożone	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia podmiot i orzeczenie w zdaniu wie, czym różni się zdanie pojedyncze rozwinięte od zdania pojedynczego nierozwiniętego zna pojęcia <i>zdanie pojedyncze</i> i <i>zdanie złożone</i> wyodrębnia zdania w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte rozpoznaje określenia podmiotu i orzeczenia objaśnia budowę zdania złożonego zna pojęcie <i>zdania składowe</i> 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte – odpowiednio do przyjętego celu odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego objaśnia sposób łączenia zdań składowych w zdaniu złożonym 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie rozwija zdanie w celu wzbogacenia odpowiedzi poprawnie wyznacza granice zdań pojedynczych i złożonych w swoich wypowiedziach oddziela przecinkami zdania składowe w zdaniu złożonym 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań pojedynczych i złożonych w dłuższych wypowiedziach ustnych i pisemnych
Mariusz Wollny, <i>Tropem smoka. Bajeczny przewodnik po magicznym Krakowie dla dzieci i młodzieży</i> (fragment); Barbara Suchy, <i>Promują i brudzą Kraków. Jest sposób na gołębie?</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie legendę oraz artykuł prasowy opisuje postać fantastyczną zna pojęcie <i>legenda</i> czyta informacje na temat czasopism i gazet 	<ul style="list-style-type: none"> określa temat legendy wskazuje motywy baśniowe objaśnia pojęcie <i>legenda</i> wymienia poznane wcześniej elementy artykułu prasowego 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o zdarzeniach, wchodząc w rolę przewodnika opowiada o postaci historycznej z tekstu wymienia elementy realistyczne i fantastyczne w utworze zna zadania różnych osób pracujących nad czasopiśmem omawia zagadnienia przedstawione w artykule prasowym z różnych perspektyw 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście motywy zaczerpnięte z baśni wskazuje źródła historyczne mogące zawierać informacje o postaci historycznej wskazuje i omawia elementy komizmu w utworze wskazuje lid i określa jego funkcję w utworze prasowym używa ze zrozumieniem pojęć <i>aprobata</i> i <i>dezaprobata</i> 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na prasy i pracy dziennikarza używa funkcjonalnie pojęć <i>aprobata</i> i <i>dezaprobata</i>, formułując opinie na temat problemów poruszonych w tekście
Słowniki języka polskiego i wyrazów obcych	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika ortograficznego w celu poprawnego zapisu wyrazów podjemuje próby korzystania ze słownika języka polskiego oraz słownika wyrazów obcych 	<ul style="list-style-type: none"> zna funkcje słownika wyrazów bliskoznacznych zna funkcję słownika języka polskiego i słownika wyrazów obcych korzysta ze słownika języka polskiego i słownika wyrazów obcych 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych objaśnia budowę haseł w słowniku języka polskiego i słowniku wyrazów obcych uogólnia w formie notatki graficznej wiedzę na temat słowników 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta, odpowiednio do potrzeb, z różnych typów słowników rozpoznaje znaczenie skrótów stosowanych w słowniku języka polskiego tworzy poprawne związki wyrazowe z użyciem wyrazów obcego pochodzenia 	<ul style="list-style-type: none"> sprawnie posługuje się słownikami języka polskiego oraz wyrazów obcych, korzystając swobodnie ze skrótów, odsyłaczy i innych informacji

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Artur Oppman, <i>Złota kaczka</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia miejsca zdarzeń, niektóre wskazuje na mapie zna pojęcie <i>akcja</i> prezentuje głównego bohatera zna pojęcie <i>sentencja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie miejsca zdarzeń legendy objaśnia pojęcie <i>akcja</i> na przykładzie legendy o złotej kaczce formułuje pytania adresowane do bohatera wyszukuje w tekście wypowiedź o charakterze sentencji 	<ul style="list-style-type: none"> nadaje tytuły wydzielonym częściom tekstu analizuje związki przyczynowo-skutkowe w legendzie wyszukuje w tekście kolokwializmy przedstawia opinię na temat wartości w życiu 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o najbardziej emocjonujących zdarzeniach uzasadnia, że opowieść o złotej kaczce jest legendą określa wpływ języka (kolokwializmy) na charakterystykę postaci ocenia i określa postawę bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania
Zdania złożone współzrędnie	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje zdanie złożone zna pojęcie <i>zdanie współzrędnie złożone</i> wie, że istnieją różne typy zdań współzrędnie złożonych, zna niektóre z nich 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>zdania współzrędnie złożone</i> na przykładach zna cztery typy zdań złożonych: łączne, rozłączne, przeciwstawne i wynikowe zna najczęściej używane spójniki w poszczególnych typach zdań współzrędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia treści przekazywane przez zdania współzrędnie złożone różnego typu określa typy zdań złożonych współzrędnie przedstawia zależności między zdaniami składowymi w zdaniach współzrędnie złożonych, używając wykresów stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań współzrędnie złożonych różnego typu 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie tworzy zdania współzrędnie złożone różnego typu bezbłędnie stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań współzrędnie złożonych różnego typu 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów zdań współzrędnie złożonych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Adam Mickiewicz, <i>Pani Twardowska</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst legendy oraz informacje na temat Twardowskiego wymienia bohaterów utworu wyodrębnia kwestie wypowiedziane przez poszczególnych bohaterów zna pojęcie <i>czudzysłów</i> zna funkcję przypisów 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje legendę o panu Twardowskim z treścią wiersza, wskazuje podobieństwa i różnice wskazuje postacie pierwszoplanowe dopasowuje emotikony do ilustracji określa na podstawie przypisów znaczenie większości wyrazów w diagramie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia tytuł wiersza nadaje jednorodnie językowo tytuły ilustracjom obok tekstu rozpoznaje nastrój zdarzeń i emocje bohaterów określa funkcję cudzysłówów w tekście wiersza określa na podstawie przypisów znaczenie wszystkich wyrazów w diagramie 	<ul style="list-style-type: none"> określa fantastyczny i realistyczny charakter zdarzeń przedstawionych na ilustracjach wyodrębnia w tekście wyrazy wpływające na nastrój tajemniczości czyta tekst z podziałem na role, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój i emocje bohaterów wskazuje i omawia elementy komizmu w utworze dopasowuje łacińskie wyrażenia do polskich odpowiedników 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje różne elementy świata przedstawionego utworu, swobodnie wykorzystując werbalne i pozawerbalne środki wyrazu tworzy opowieść z perspektywy świadka zdarzeń, oryginalną pod względem treści, formy języka i stylu
Rozdział 4. Bawiący się słowami					
Jan Sztudynger, <i>Fraszki</i> (wybór)	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie teksty fraszek Jana Sztudyngera zna pojęcie <i>fraszka</i> opisuje wyobrażenie muzy 	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę fraszek objaśnia pojęcie <i>fraszka</i> zna pojęcie <i>apostrofa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa charakter fraszek objaśnia, czym jest poezja i poezjowanie rozpoznaje adresata wypowiedzi lirycznej 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje różnice stylistyczne dotyczące języka poetyckiego i naukowego określa intencje wypowiedzi podmiotu lirycznego wskazuje analogie między tekstami fraszek a ich ilustracją 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych wiadomości na stylów funkcjonalnych języka
Wyrazy podstawowe i pochodne	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady wyrazów pokrewnych rozpoznaje wyrazy należące do tej samej rodziny zna mechanizmy powstawania wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> podaje znaczenie pojęć <i>rodzina wyrazów</i> oraz <i>wyrazy pokrewne</i> wie, że różne formy gramatyczne tego samego słowa nie są wyrazami pokrewnymi zna terminy <i>wyraz podstawowy</i> i <i>wyraz pochodny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy rodziny wyrazów objaśnia terminy <i>wyraz podstawowy</i> i <i>wyraz pochodny</i> zna funkcje formantów tworzy wyrazy pochodne za pomocą podanych formantów 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne rodzaje formantów rozpoznaje wyrazy podstawowe, od których utworzono wyrazy pochodne 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat budowy słowotwórczej wyrazów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Maciej Wojtyszko, <i>Saga rodu Klaptunów</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie tekst wyszukuje informacje z tekstu na temat głównego bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje miejsce zdarzeń opowiada o marzeniach głównego bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje głównego bohatera objaśnia, na czym polega potęga słowa wyraża opinię na temat poezji 	<ul style="list-style-type: none"> przycacza argumenty wskazujące na obrazowanie fantastyczne w utworze omawia zachowania postaci fantastycznych zestawia wartość poetyckiego wyobrażenia oraz jego dosłownej ilustracji 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy oryginalne pod względem treści i języka teksty dziennikarskie inspirowane tekstem literackim
Powtórzenie wiadomości o głoskach	<ul style="list-style-type: none"> wymienia kolejne litery alfabetu zna różnicę między głoską a literą 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje znajomość alfabetu w praktyce zna dwuznaki stosowane w polskim piśmie odróżnia samogłoski od spółgłosek 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady wyrazów o różnej liczbie liter i głosek 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia wpływ pojedynczych głosek na zmiany znaczenia wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat liter, głosek, alfabetu w różnych sytuacjach problemowych
Wanda Chotomska, <i>Duch poety</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia bohaterów utworu opisuje miejsca zdarzeń zna pojęcia <i>tekst główny</i> oraz <i>tekst poboczny</i> czyta tekst z podziałem na role zna pojęcie <i>skecz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje plan zdarzeń zna różnice w sposobie zapisu tekstu głównego i pobocznego stosuje się do wskazówek z didaskaliów podczas głośnego czytania tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wygląd bohaterów, używając różnych środków stylistycznych wskazuje tekst główny i poboczny w utworze wskazuje elementy komizmu w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa emocje bohaterów analizuje sposób kreowania świata przedstawionego w utworze dramatycznym omawia funkcje didaskaliów 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje swoją wiedzę na temat specyfiki utworów teatralnych podczas pracy nad inscenizacją skeczu
Neologizmy	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>neologizm</i> objaśnia znaczenia wybranych neologizmów 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia mechanizm powstawania neologizmów zna pojęcie <i>neologizm artystyczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny tworzenia neologizmów w języku objaśnia pojęcie <i>neologizm artystyczny</i> objaśnia znaczenia większości podanych neologizmów 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję neologizmów artystycznych analizuje nowe znaczenia wyrazów wcześniej istniejących w języku 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat neologizmów i ich funkcji w języku w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Julian Tuwim, <i>Słowocowe hybrydy</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie tekst wiersza zna pojęcia <i>neologizm</i> oraz <i>neologizm artystyczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje neologizmy artystyczne w wierszu wyjaśnia sposób utworzenia wybranego neologizmu artystycznego z wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje swoją reakcję na obecność neologizmów artystycznych w tekście analizuje budowę słowotwórczą neologizmów artystycznych z wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje tytuł utworu tworzy definicje słów – neologizmów artystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedzi inspirowane tekstem wiersza, w których swobodnie wykorzystuje neologizmy artystyczne
Spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>głoski dźwięczne</i> i <i>głoski bezdźwięczne</i> podaje przykłady głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że wszystkie samogłoski są dźwięczne wymienia kilka par głosek różniących się dźwięcznością wie, w jakich okolicznościach głoski dźwięczne mogą być wymawiane bezdźwięcznie 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia pary głosek różniących się dźwięcznością wymienia spółgłoski nieposiadające odpowiedników bezdźwięcznych wie, w jakich okolicznościach głoski bezdźwięczne mogą być wymawiane dźwięcznie 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje inne formy wyrazu lub wyrazy pokrewne dla uzasadnienia pisowni głosek dźwięcznej 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w różnych sytuacjach problemowych
Jan Twardowski, <i>Klasówka z religii</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>wyrazy dźwiękonaśladowcze</i> wyjaśnia pochodzenie dźwięków wymienionych w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>wyrazy dźwiękonaśladowcze</i> określa adresata wypowiedzi lirycznej 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>onomatopeja</i> określa, kim jest osoba mówiąca w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje ze zrozumieniem pojęcie <i>onomatopeja</i> określa funkcję wyrazów dźwiękonaśladowczych w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje i objaśnia związki pomiędzy warstwą brzmieniową i znaczeniową utworu poetyckiego
Oznaczanie głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega trudności ortograficzne w zakresie oznaczania głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> zna wybrane zasady dotyczące oznaczania głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie oznacza głoski dźwięczne i bezdźwięczne w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie oznaczania głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Archaizmy	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>archaizm</i> rozpoznaje niektóre archaizmy 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>archaizm</i> objaśnia znaczenie wybranych archaizmów 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela rodzaje archaizmów objaśnia znaczenie większości podanych archaizmów 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję archaizmów w literaturze 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji archaizmów w języku codziennym i tekstach literackich
Spółgłoski miękkie i twarde	<ul style="list-style-type: none"> zna różne funkcje litery <i>i</i> zna pojęcia <i>spółgłoski twarde</i> i <i>spółgłoski miękkie</i> zna sposoby oznaczania miękkości spółgłosek 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia na przykładach różne funkcje litery <i>i</i> objaśnia pojęcia <i>spółgłoski twarde</i> i <i>spółgłoski miękkie</i> odróżnia spółgłoski twarde od miękkich 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>znaki diakrytyczne</i> wskazuje różnice w wymowie spółgłosek twardych i miękkich stosuje zasady dotyczące zapisu spółgłosek miękkich i zmiękczonek 	<ul style="list-style-type: none"> używa ze zrozumieniem pojęcia <i>znaki diakrytyczne</i> zapisuje poprawnie spółgłoski miękkie i zmiękczone 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek miękkich i twardych w różnych sytuacjach problemowych
Józef Ratajczak, <i>Cień na ścianie</i>	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady rymujących się wyrazów z wiersza wie, że istnieją różne typy rymów 	<ul style="list-style-type: none"> podaje definicję pojęcia <i>rym</i> zna pojęcia <i>rymy męskie</i> oraz <i>rymy żeńskie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje uosobienie w wierszu odróżnia rymy żeńskie od męskich zna pojęcia <i>rymy dokładne</i> oraz <i>rymy niedokładne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje współbrzmienia identyczne i podobne w parach rymujących się wyrazów określa funkcję rymów w wierszu tworzy różne typy rymów 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedzi o charakterze poetyckim, w których twórczo wykorzystuje wiedzę na temat funkcji różnych typów rymów
Oznaczenie spółgłosek miękkich	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy ze spółgłoskami miękkimi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady oznaczania spółgłosek miękkich korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów ze spółgłoskami miękkimi 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów ze spółgłoskami miękkimi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy ze spółgłoskami miękkimi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie oznaczania głosek miękkich

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Sylaba i dzielenie wyrazów	<ul style="list-style-type: none"> wie, że ośrodkiem sylaby jest samogłoska dzieli wyrazy na sylaby czyta informacje na temat zasad przenoszenia wyrazów do następnej linii 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy o podanej liczbie sylab zna zasady przenoszenia wyrazów do następnej linii 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady przenoszenia wyrazów do następnej linii wskazuje różne miejsca podziału w wyrazach wielosylabowych 	<ul style="list-style-type: none"> przenosi wyrazy do następnej linii, dzieląc je poprawnie na sylaby używa terminu <i>zgięska</i> wymiennie z terminem <i>syłaba</i> 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat podziału wyrazów na sylaby w różnych sytuacjach problemowych
Stanisław Młodożeniec, <i>Kulawa droga</i>	<ul style="list-style-type: none"> określa bohaterkę wiersza za pomocą epitetów podaje liczbę zwrotek w wierszu oraz wersów w zwrotkach zna pojęcie <i>rytm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia obrazy poetyckie w wierszu podaje liczbę sylab w poszczególnych wersach wskazuje związek między rytmem a muzycznością utworu 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję wyrazów dźwiękonaśladowczych w warstwie brzmieniowej tekstu podaje przykłady rymów i określa ich typy wskazuje powtórzenia leksykalne i składniowe w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje pozawerbalne środki wyrazu do ukazania zmian nastroju w wierszu określa funkcję rymów w wierszu analizuje różne elementy warstwy rytmicznej wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy oryginalny pod względem treści tekst użytkowy inspirowany wierszem
Opis krajobrazu – rady dla piszących; Zbigniew Nienacki, <i>Uroczysko</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> nazywa różne elementy krajobrazu zna kompozycję opisu miejsca przy niewielkim wsparciu nauczyciela redaguje opis krajobrazu 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie określeń opisujących różne elementy krajobrazu używa słów podkreślających przestrzenność opisu redaguje prosty opis krajobrazu, korzystając z rad dla opisujących krajobraz 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie określeń wartościujących redaguje opis krajobrazu, używając różnorodnych środków językowych 	<ul style="list-style-type: none"> określa elementy krajobrazu za pomocą środków poetyckiego obrazowania redaguje rozbudowany, poprawny kompozycyjnie, językowo i stylistycznie opis krajobrazu 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje bezbłędny językowo opis krajobrazu – oryginalny pod względem treści i stylu
Pisownia zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> zna wybrane zasady dotyczące pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>, stara się je stosować 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Frazeologizmy	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>związek frazeologiczny</i> objaśnia znaczenie wybranych frazeologizmów 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia dosłowne i niedosłowne użycie związków wyrazowych objaśnia pojęcie <i>związek frazeologiczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia znaczenie większości podanych frazeologizmów używa różnych związków frazeologicznych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych 	<ul style="list-style-type: none"> używa poprawnie i celowo różnych związków frazeologicznych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych tworzy wypowiedzenia wyjaśniające znaczenie frazeologizmów 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie i funkcjonalnie posługuje się w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych różnymi związkami frazeologicznymi
Pisownia końcówek -ę, -em, -q, -om	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z q i ę w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni q i ę dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni końcówek -em i -om korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z q i ę w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady dotyczące pisowni końcówek -em i -om, stara się je stosować 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów z q i ę w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach stosuje zasady pisowni końcówek -em i -om w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z q i ę w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach poprawnie zapisuje końcówki -em i -om w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni końcówek -ę, -em, -q, -om
Rozdział 5. Mali i wielcy podróżnicy					
Juliusz Verne, <i>W osiemdziesiąt dni dookoła świata</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>postacie epizodyczne</i> opisuje okoliczności zdarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia postacie epizodyczne rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących tekstu ocenia decyzję bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> podaje informacje o bohaterach drugoplanowych wyszukuje na mapie miejsca zdarzeń i podaje informacje na ich temat 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje głównego bohatera powieści, używa ze zrozumieniem słów <i>perfekcjonista, stoicki spokój</i> wyjaśnia przyczyny kłopotów bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje w swoich pracach projektowych informacje wyszukane w różnych źródłach informacji (powieść, internet, teksty informacyjne i reklamowe)
Instrukcja – rady dla piszących; Daniel Defoe, <i>Robinson Crusoe</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje zdarzenia zgodnie z chronologią czyta rady dla piszących instrukcję przy niewielkim wsparciu nauczyciela redaguje instrukcję 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wskazówki oraz rady zapisane w różnych formach (werbalnej i graficznej) redaguje prostą instrukcję, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca w tekstach formy osobowe czasowników na bezokoliczniki i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu redaguje instrukcję, stosując precyzyjne wskazówki oraz jednorodną formę czasowników 	<ul style="list-style-type: none"> skraca wypowiedzi odpowiednio do przyjętego celu redaguje poprawną językowo i stylistycznie instrukcję o przejrzystym układzie graficznym 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje bezbłędną językowo i oryginalną pod względem formy i treści instrukcję

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Szarlota Pawel, <i>Złoto Alaski</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem komiks opowiada o przygodach bohaterów komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w komiksie wypowiedzi bohaterów oraz narratora wskazuje i opisuje bohaterów fantastycznych 	<ul style="list-style-type: none"> określa, w jaki sposób oznaczono w komiksie myśli i emocje bohaterów ustala przyczyny działania bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia sposób oznaczenia zmian czasu akcji w komiksie objaśnia pojęcie <i>czarny charakter</i>, odwołując się do przykładów z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy komiks osadzony w świecie przedstawionym utworu <i>Złoto Alaski</i> cechujący się oryginalnym ujęciem tematu i bogactwem środków charakterystycznych dla tego tekstu kultury
Łukasz Wierzbicki, <i>Afryka Kazika</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> przytacza z tekstu informacje na temat głównego bohatera i intencji jego działań tworzy plan zdarzeń na podstawie podanych elementów zna pojęcie <i>powieść podróżnicza</i> 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje bohaterów za pomocą podanych określeń relacjonuje przygodę bohatera objaśnia pojęcie <i>powieść podróżnicza</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia różne postacie z tekstu, wchodząc w rolę tytułowego bohatera komentuje zdarzenia rozważa słuszność twierdzenia <i>podróże kształcą</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinię na temat bohaterów i uzasadnia swoje zdanie wskazuje elementy egzotyki w kulturze afrykańskiego plemienia 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własne stanowisko w związku z omawianymi problemami, formułuje przemyślane, twórcze uwagi znamionujące dużą wiedzę o świecie i innych kulturach
Sprawozdanie – rady dla piszących; Magdalena Nitkiewicz, Paweł Opaska, <i>Przez świat na rowerach w dwa lata</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem tekst redaguje plan zdarzeń dotyczący przebiegu uroczystości czyta rady dla piszących sprawozdanie przy niewielkim wsparciu nauczyciela redaguje sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> odpowiada na podstawowe pytania dotyczące podróży bohaterów opisuje wrażenia uczestników wycieczki opisuje miejsca redaguje sprawozdanie, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje mapę podróży bohaterów przedstawia opinię na temat miejsca zdarzeń opowiada o miejscach, wchodząc w rolę przewodnika redaguje poprawne kompozycyjnie i stylistycznie sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> ustala, kto relacjonuje zdarzenia przedstawione w tekście rozpoznaje elementy oceny wśród wypowiedzi o charakterze informacyjnym wyciąga wnioski na podstawie wypowiedzi bohatera redaguje poprawne językowo sprawozdanie zawierające oceny, opinie lub wnioski autora 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje bezbłędne językowo i oryginalne pod względem formy i treści sprawozdanie z podróży

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Zasady użycia znaków interpunkcyjnych	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje kropkę, znak zapytania i wykrzyknik na końcu wypowiedzeń • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie stosowania przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym • korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu wypowiedzeń • zna wybrane zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym i stara się je stosować 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stosuje poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym 	<ul style="list-style-type: none"> • twórczo wykorzystuje w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji znaków interpunkcyjnych na końcu wypowiedzeń • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje w swoich wypowiedziach pisemnych wiedzę na temat zasad użycia przecinków z zdaniach pojedynczych złożonych
Adam Bahdaj, <i>Podróż za jeden uśmiech</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem tekst • zna pojęcie <i>narrator</i> • objaśnia motywy działania bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza informacje o bohaterach • odróżnia narratora pierwszoosobowego od trzecioosobowego • wymienia kilka cech bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • ustala, co łączy bohaterów • zna pojęcia <i>narrator obiektywny</i> i <i>narrator subiektywny</i> • ocenia sposób narracji • zestawia kontrastowe cechy bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia pojęcia <i>narrator obiektywny</i> i <i>narrator subiektywny</i> • ocenia wpływ kontrastowego zestawienia postaci na możliwości rozwoju akcji • podaje argumenty z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy oryginalne pod względem treści i języka kartki z dziennika inspirowane tekstem literackim • twórczo wykorzystuje w swoich pracach projektowych informacje wyszukane w różnych źródłach informacji
Czesław Miłosz, <i>Wyprawa do lasu</i>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta uważnie wiersz • nazywa wrażenia czytelnicze • wskazuje epitety w wierszu • zna pojęcie <i>nastrój wiersza</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno fragmenty wiersza • opisuje sytuację z wiersza • wskazuje porównanie • określa nastrój utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sytuację z wiersza • wymienia środki poetyckie użyte do opisu słońca • przedstawia własnymi słowami obraz poetycki 	<ul style="list-style-type: none"> • ustala nadawcę i odbiorcę wypowiedzi • objaśnia znaczenie metafor • analizuje wpływ różnych środków poetyckich na nastrój wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje tekst wiersza na poziomie metaforycznym • opisuje wybrane miejsce, wykorzystując funkcjonalnie poetyckie środki językowe

KRYTERIA OGÓLNE

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	<ul style="list-style-type: none"> czyta poprawnie tekst, wyznaczając głosowo granice zdań, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> czyta poprawnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa 	<ul style="list-style-type: none"> czyta płynnie tekst, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój i emocje bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści 	<ul style="list-style-type: none"> posiada szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury twórczo wykorzystuje informacje z przeczytanych tekstów świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki samodzielnie i kreatywnie korzysta z różnych źródeł informacji chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych z języka polskiego
	<ul style="list-style-type: none"> słucha uważnie wypowiedzi nauczyciela i uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> słucha uważnie wszystkich wypowiedzi nauczyciela i uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> nawiązuje do wypowiedzi innych we własnej pracy 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wysłuchane wypowiedzi we własnej pracy 	
	<ul style="list-style-type: none"> określa temat oraz kategorie dotyczące podstawowych elementów świata przedstawionego tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa istotne informacje z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie wydobywa z tekstu wiele informacji 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje informacje z tekstu 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: <i>autor, narrator, czytelnik, słuchacz, nadawca, odbiorca wypowiedzi</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia autora od narratora oraz nadawcę od odbiorcy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje autor – narrator – czytelnik (słuchacz) oraz nadawca – odbiorca wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję nadawcy i odbiorcy w odniesieniu do różnego typu wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tekst literacki oraz tekst informacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia tekst literacki od informacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wybrane elementy tekstów literackich i informacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje tekstu literackiego i informacyjnego 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje formy gatunkowe wypowiedzi (zaproszenie, życzenia, gratulacje, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcję) 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia formy gatunkowe wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> zna funkcje różnych form gatunkowych wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia elementy charakterystyczne dla różnych form gatunkowych 	
	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia informacje ważne od drugorzędnych 	<ul style="list-style-type: none"> hierarchizuje informacje 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ porządkowania informacji na proces zapamiętywania 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście treści wyrażone pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> rozumie treść pytań, poleceń oraz prostych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie dosłowne i niektóre przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów przenośnych w wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>prawda</i> i <i>falsz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa prawdziwość informacji dotyczącej tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia przesłanki w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wyciąga wnioski z tekstu 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: <i>tytuł</i>, <i>wstęp</i>, <i>rozwińcie</i>, <i>zakończenie</i>, <i>akapity</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w tekście cząstki kompozycyjne 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje między częściami składowymi wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje części składowych wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> zna budowę słownika języka polskiego oraz słownika wyrazów obcych 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych, słownika języka polskiego oraz słownika wyrazów obcych 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje różnych słowników 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje hasła w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> zna budowę hasła encyklopedycznego 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z informacji zawartych w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z różnych źródeł informacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podmiot i orzeczenie w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: <i>przydawka</i>, <i>dopełnienie</i>, <i>okolicznik sposobu</i>, <i>okolicznik czasu</i>, <i>okolicznik miejsca</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podmiot gramatyczny, szeregowy, towarzyszący oraz orzeczenie czasownikowe i orzeczenie wyrażone wyrazami typu <i>można</i>, <i>warto</i> z bezokolicznikiem 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu 	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zna pojęcia <i>zdanie pojedyncze</i> i <i>zdanie złożone</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdanie pojedyncze i złożone, odróżnia zdanie i wypowiedzenie bez osobowej formy czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje równoważnik zdania, określa typy zdań złożonych współzrędnie 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję zdań współzrędnie złożonych różnego typu 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wypowiedziach rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki oraz niektóre liczebniki i przymyki 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście liczebniki oraz przymyki 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między różnymi częściami mowy 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje różnych części mowy w wypowiedzeniu 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy liczb, rodzajów gramatycznych, czasów odmiennych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia czasowniki w formie osobowej i nieosobowej oraz niektóre czasowniki dokonane i niedokonane 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rzeczowniki żywotne i nieżywotne, osobowe i nieosobowe oraz formy przypadków rzeczownika i przymiotnika 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje różnych form gramatycznych odmiennych części mowy w wypowiedzeniu 	
	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje proste znaki, w tym emotikony 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje emocje na podstawie wyrazu twarzy 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje emocje wyrażane gestami i postawą 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji 	
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury	<ul style="list-style-type: none"> nazywa reakcje czytelnice 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje emocje towarzyszące odbiorowi tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym interpretuje teksty ikoniczne na poziomie przerośnym podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich, historycznych, kulturowych dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych stawia pytania problemowe w odniesieniu do przeczytanych tekstów dostrzega i objaśnia związki pomiędzy warstwą językową, brzmieniową i semantyczną utworów poetyckich
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat sytuacji bohatera literackiego i filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację bohatera literackiego i filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia sytuację bohatera z własnymi doświadczeniami 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje sytuację bohatera 	
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat postaci literackiej, wskazuje pozytywne i negatywne cechy bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje swój pogląd na temat bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia bohatera literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do postaci 	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia dzieło literackie od innych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne teksty kultury 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia prozę od poezji 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla różnych tekstów kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia prawdopodobne (realistyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat fantastyki w mitach i legendach 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego mitu, legendy, baśni 	<ul style="list-style-type: none"> w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motyw ich działania oraz kontekst sytuacyjny formułuje oceny moralne dotyczące bohaterów i ich postępowania, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych kreatywnie wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich wyraża opinie na temat tekstów literackich, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: <i>epitet, porównanie, przenośnia</i> (w tym <i>uosobienie i ożywienie</i>), <i>wyraz dźwiękonaśladowczy, neologizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście niektóre epitety, porównania, przenośnie (w tym <i>uosobienie i ożywienie</i>), wyrazy dźwiękonaśladowcze, neologizmy 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście literackim epitety, porównania, przenośnie (w tym <i>uosobienia i ożywienia</i>), wyrazy dźwiękonaśladowcze, neologizmy 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcje językowych środków stylistycznych 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wers, zwrotkę i refren, wskazuje rymy w wierszu, zna pojęcie <i>rytm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia wiersz ciągły od stroficznego i rymowy od wiersza bez rymów 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wiersz wolny, zna pojęcia: <i>rymy męskie i żeńskie oraz dokładne i niedokładne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie pojęć: <i>wiersz ciągły, stroficzny, rymowy, bezrymowy, wolny</i> oraz <i>rymy i rytm</i> podczas analizy wiersza 	
	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się terminami: <i>lalki, kostium, rekwizyty, dekoracja</i> w kontekście widowiska teatralnego 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się terminami związanymi z teatrem lalkowym, zna pojęcie <i>znaki teatru</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne, określa funkcje znaków teatralnych 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje znaki teatru i środki wyrazu charakterystyczne dla teatru lalkowego 	
	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciami związanymi z filmem: <i>aktor, reżyser, scenariusz filmowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wie, jak zbudowany jest scenariusz filmowy 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się ze zrozumieniem terminem <i>ujęcie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa właściwości i funkcje różnych elementów dzieła filmowego 	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia film od programu informacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy programu telewizyjnego o charakterze konkursowym 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinię na temat programów telewizyjnych o charakterze konkursowym 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk) 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia wydarzenia w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wydarzenia w tekście, używa pojęć <i>wątek i akcja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przebieg zdarzeń w ujęciu przyczynowo-skutkowym 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje bogate słownictwo określające następstwo zdarzeń 	
	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje najistotniejsze informacje o bohaterze 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat uczuć i przeżyć bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia opinię na temat bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> określa motyw działania bohatera 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje opowiadanie, powieść podróżniczą, baśń, legendę, podanie, klechdę, mit, fraszkę, wiersz, przysłowie, komiks 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia mit i legendę od baśni 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy charakterystyczne różnych gatunków literackich 	<ul style="list-style-type: none"> omawia funkcję mitów i legend 	
	<ul style="list-style-type: none"> odbiera teksty literackie na poziomie dosłownym 	<ul style="list-style-type: none"> odbiera niektóre teksty kultury na poziomie metaforycznym 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje przenośne sensory utworów opartych na nieskomplikowanych konstrukcjach metaforycznych 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje proste symbole i alegorie 	
	<ul style="list-style-type: none"> używa pojęcia <i>przesłanie</i> w odniesieniu do legendy i mitu 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje przesłanie niektórych legend i mitów 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje przesłania legend i mitów 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje samodzielnie przesłanie legendy i mitu 	
	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciami: <i>dobro – zło, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, pokój – wojna</i> w odniesieniu do treści omawianych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> rozdzieli pozytywne i negatywne zachowania bohaterów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia wartości i ich przeciwieństwa na zasadzie kontrastu 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony 	<ul style="list-style-type: none"> czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki 	<ul style="list-style-type: none"> czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami 	
III. Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> udziela poprawnych i logicznych odpowiedzi na pytania 	<ul style="list-style-type: none"> krótko wypowiada się na podany temat związany z otaczającą rzeczywistością 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się logicznie na podany temat związany z poznanymi tekstami kultury 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w swoich wypowiedziach ustnych

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje oficjalną i nieoficjalną sytuację komunikacyjną 	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje formy grzecznościowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej (pozdrowienia, list, życzenia, gratulacje) 	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu 	<ul style="list-style-type: none"> operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane programem nauczania w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi podejmuje działalność literacką i kulturalną prowadzi blog internetowy redaguje twórcze oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazetki lub na stronę internetową bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach recytatorskich i krasomówczych bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach literackich, ortograficznych
	<ul style="list-style-type: none"> formułuje poprawnie pytania podczas rozmowy 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje logiczne pytania do tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje pytania o zróżnicowanej budowie 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje pytania o charakterze uogólniającym 	
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje, np. prośbę, polecenie, radę, podziękowanie, przeprosiny 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje różne typy wypowiedzeń w zależności od zamierzonego celu 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności 	<ul style="list-style-type: none"> podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się 	
	<ul style="list-style-type: none"> redaguje według podanego wzoru użytkowe formy wypowiedzi: list, kartkę z pozdrowieniami, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, życzenia, gratulacje, instrukcję, proste notatki w różnych formach 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje samodzielnie użytkowe formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosuje odpowiednie słownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosując środki językowe podkreślające intencję wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> redaguje według podanego wzoru opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje samodzielnie opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje rozwinięte, poprawne stylistycznie opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje poprawne, charakteryzujące się bogactwem językowym, opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie 	
	<ul style="list-style-type: none"> wydziela margines i dba o estetykę tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wyróżnia istotne treści w tekstach użytkowych 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedzi zgodne z cechami kompozycyjnymi danej formy 	<ul style="list-style-type: none"> rozplanowuje kompozycję układu treści w różnych formach wypowiedzi 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> sporządza według podanego wzoru odwrotny plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza samodzielnie odwrotny plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje jednolitą formę wypowiedzi (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i szczegółowego 	<ul style="list-style-type: none"> dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego 	
	<ul style="list-style-type: none"> słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, uczestnicząc w rozmowie 	<ul style="list-style-type: none"> włącza się do rozmowy w kulturalny sposób 	<ul style="list-style-type: none"> reaguje na wypowiedzi innych rozmówców 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje własne stanowisko w rozmowie 	
	<ul style="list-style-type: none"> czytając głośno, uwzględnia kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> czytając głośno, uwzględnia przecinki w wypowiedzeniach 	<ul style="list-style-type: none"> czytając głośno, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> czytając głośno, przekazuje intencję tekstu 	
	<ul style="list-style-type: none"> wygłasza tekst z pamięci 	<ul style="list-style-type: none"> recytuje tekst poetycki 	<ul style="list-style-type: none"> artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji 	<ul style="list-style-type: none"> głosowo interpretuje tekst 	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące 	<ul style="list-style-type: none"> używa świadomie wypowiedzi oznajmujących, pytających i rozkazujących 	<ul style="list-style-type: none"> używa wypowiedzi wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe 	
	<ul style="list-style-type: none"> redaguje według podanego wzoru opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje samodzielnie opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje rozwinięte, poprawne stylistycznie opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje poprawne, charakteryzujące się bogactwem językowym, opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie 	
	<ul style="list-style-type: none"> wydziela margines i dba o estetykę tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wyróżnia istotne treści w tekstach użytkowych 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedzi zgodne z cechami kompozycyjnymi danej formy 	<ul style="list-style-type: none"> rozplanowuje kompozycję układu treści w różnych formach wypowiedzi 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> sporządza według podanego wzoru odwrotny plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza samodzielnie odwrotny plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje jednolitą formę wypowiedzeń (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i szczegółowego 	<ul style="list-style-type: none"> dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego 	
	<ul style="list-style-type: none"> słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, uczestnicząc w rozmowie 	<ul style="list-style-type: none"> włącza się do rozmowy w kulturalny sposób 	<ul style="list-style-type: none"> reaguje na wypowiedzi innych rozmówców 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje własne stanowisko w rozmowie 	
	<ul style="list-style-type: none"> czytając głośno, uwzględnia kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń 	<ul style="list-style-type: none"> czytając głośno, uwzględnia przecinki w wypowiedzeniach 	<ul style="list-style-type: none"> czytając głośno, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> czytając głośno, przekazuje intencję tekstu 	
	<ul style="list-style-type: none"> wygłasza tekst z pamięci 	<ul style="list-style-type: none"> recytuje tekst poetycki 	<ul style="list-style-type: none"> artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji 	<ul style="list-style-type: none"> głosowo interpretuje tekst 	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące 	<ul style="list-style-type: none"> używa świadomie wypowiedzeń oznajmujących, pytających i rozkazujących 	<ul style="list-style-type: none"> używa wypowiedzeń wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe 	
	<ul style="list-style-type: none"> buduje logiczne wypowiedzenia pojedyncze i złożone 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawne wypowiedzenia pojedyncze i złożone 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zdania i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca zdanie pojedyncze w równoważnik zdania i odwrotnie ze świadomością celu 	
	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stosuje w wypowiedzi wyrazy o trudnej odmianie 	
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy przysłówki od przymiotników 	<ul style="list-style-type: none"> używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach 	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości 	<ul style="list-style-type: none"> używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cech 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami – wielką i małą literą, – q i ę, – i po spółgłoskach, – zakończeń -i, -ii, -ji, – końcówek -em, -om, – przymków złożonych i wyrażen przyimkowych 	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami, – wielką i małą literą, – q i ę, – i po spółgłoskach, – zakończeń -i, -ii, -ji, – końcówek -em, -om, – przymków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w większości wyrazów zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami, – wielką i małą literą, – q i ę, – i po spółgłoskach, – zakończeń -i, -ii, -ji, – końcówek -em, -om, – przymków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje we wszystkich wyrazach zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami, – wielką i małą literą, – q i ę, – i po spółgłoskach, – zakończeń -i, -ii, -ji, – końcówek -em, -om, – przymków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna wybrane zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych 	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać zasad dotyczących oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w większości wyrazów zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje we wszystkich wyrazach zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	
	<ul style="list-style-type: none"> zamyka wypowiedzenia oznajmujące kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń, zna zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniach pojedynczych i złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w większości wypowiedzeń poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje we wszystkich wypowiedzeniach poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym 	

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym, nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.